

int
000763
/
29

INFO - SCOOP

Van de redactie

Tint E.P. Meri

In deze Info-Scoop kunt u een opsomming lezen van de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië gedurende de periode 24 oktober tot 7 november. Zoals een ieder op televisie heeft kunnen constateren is de militaire activiteit in een aantal regio's sterk gestegen. De sectie Afrika beschrijft in een artikel de gebeurtenissen in Rwanda, Zaïre en Burundi in de periode 25 oktober tot en met 12 november.

GEBEURTENISSEN IN HET VOORMALIG JOEGOSLAVIË

van 24 oktober t/m 7 november 1994

-EEN OVERZICHT-

101 MIDCie
sectie Joegoslavië

Vdg Jawad

INLEIDING

In deze samenvatting wordt de situatie van 24 oktober tot 7 november 1994 behandeld onderverdeeld in:

- Republieken van het voormalig Joegoslavië
- Bosnië-Hercegovina:
 - *politieke aspecten
 - *militaire aspecten
 - *VN en EU
- Balkan

Vanaf de volgende Infoscoop zal worden volstaan met een kortere samenvatting op hoofdlijnen van de gebeurtenissen in het voormalige Joegoslavië.

REPUBLIEKEN van het voormalig Joegoslavië

KROATIË

Lord Owen en Thorvald Stoltenberg kondigden,

na een bezoek aan Zagreb en Belgrado, op 28 oktober in Genève aan dat Kroatië en Servië van plan zijn regelmatig bijeenkomsten op topniveau van start te doen gaan om de betrekkingen tussen beide landen te normaliseren. De ministers van buitenlandse zaken van Kroatië en Klein-Joegoslavië Granić en Jovanovic zouden afwisselend in Zagreb en Belgrado bijeen gaan komen. De eerste bijeenkomst vond op 4 november plaats in Zagreb. Van een toenadering en een oplossing voor de problemen was nog geen sprake, maar men werd het eens over enige meer beperkte maatregelen met betrekking de invoer van humanitaire hulp en de uitwisseling van informatie over vermiste personen.

De Contact-groep heeft getracht Kroatië en Servië nader tot elkaar te brengen omdat een vredesregeling tussen hen wordt beschouwd als een voorwaarde voor een duurzame vrede in voormalig Joegoslavië. Met name de erkenning van de grenzen van Kroatië door Belgrado is van belang voor het voorkomen van gevechten tussen Kroatië en de Serviërs in de Kroatische Krajina. Erkenning van de grenzen van Kroatië en Bosnië is ook een voorwaarde voor verdere opheffing van sancties tegen de Federale Republiek Joegoslavië (FRY). De Servische president Milosevic is daar wel toe bereid als rekening wordt gehouden met de belangen van

de Serviërs buiten Servië. In concreto verlangt hij vergaande vormen van autonomie voor hen.

Naar aanleiding van een bezoek van de minister van buitenlandse zaken Granić, kondigde de Duitse minister van buitenlandse zaken Klaus Kinkel aan dat hij zich op maandag 31 oktober tegenover zijn EU-partners hard wilde gaan maken voor de opname van Kroatië in het zogenaamde Phare-program, een hulp-programma van de EU om Centraal- en Oosteuropese landen van financiële ondersteuning en advies te voorzien bij de overgang naar een markteconomie. Volgens Kinkel voldeed Kroatië aan de voorwaarden.

In een gezamenlijke verklaring riepen Ganić en Kinkel de Bosnische Serviërs op zich aan te sluiten bij het vredesproces. Milosevic zou de grenzen van Bosnië moeten erkennen en de integriteit en soevereiniteit van Kroatië. Het embargo van de FRY tegen de Bosnische Serviërs moest onverkort gehandhaafd blijven met name wat betreft wapens en olie.

Granic bracht een brief van Tudjman mee waarin over de situatie in de UNPA's bericht wordt (zie UNPA's). De Kroatische wensen zijn als volgt:

- de UNPA's zouden gedemilitariseerd moeten worden;
- Kroatische vluchtelingen zouden moeten kunnen terugkeren;
- een etnisch gemengde politiemacht zou moeten worden gevormd; en
- de UNPA's zouden onder het Kroatisch rechtssysteem geplaatst moeten worden.

De Kroatische regering zou daartoe bereid zijn om een elf gemeenten omvattend Servisch gebied autonomie te verlenen.

De Kroatische minister van defensie heeft bevestigd dat zijn land alle wapens en militaire onderdelen die het maar wil kan verkrijgen van Oostbloklanden en landen zoals Iran. Bovendien heeft hij bevestigd dat Kroatië op zijn beurt de Bosnische regering voorziet van anti-tankwapens en van munitie voor mortieren, kanonnen en machinegeweren. Kroatië fabriceert zelf tanks, mortieren en raketlanceer-installaties. De onderdelen komen uit het Oostblok. Kroatië heeft ook enkele MI-24 gevechtshelicopters weten te bemachtigen.

Volgens onbevestigde berichten heeft Kroatië het V korps van de BiH van wapens voorzien.

De HV zou ook samen met de HVO en in coördinatie met de BiH hebben gevochten rond de Possavina-corridor.

UNPA's/SERVISCHE KRAJINA

De vier van Zagreb - de ambassadeurs van de Russische federatie (RF), de Verenigde Staten (VS) in Zagreb en de vertegenwoordigers van de VN en EU (Owen en Stoltenberg) - hebben eind november een vredesplan voor Kroatië en de UNPA's aan de Kroatische regering en de leiders van de "Republiek Servische Krajina" gepresenteerd.

In het voorjaar van 1992 was dit reeds eerder geprobeerd door VN-gezant Cyrus Vance. Reden voor een nieuwe poging is dat de Kroaten en de Serviërs niet meer zouden kunnen en willen leven met de huidige situatie. In het plan werd tegemoet gekomen aan de Kroatische wensen en aan de Kroatische Serviërs werd in de gebieden waar ze voor de oorlog een meerderheid vormden autonomie verleend:

- De UNPA-west en -oost, waar de Serviërs niet in de meerderheid waren, zouden geheel onder Kroatisch gezag komen te vallen en de Servische eenheden daar zouden moeten worden verplaatst. Daardoor zou Kroatië onder andere weer beschikking krijgen over de belangrijke olievelden van Oost-Slavonië en over de stad Vukovar.

- De UNPA's Noord en Zuid zouden daarentegen slechts nominaal onder het Kroatisch gezag komen. De Serviërs zouden daar een vergaande mate van autonomie verkrijgen: naast culturele, territoriale en economische zelfbeschikking, zou men mogen beschikken over een eigen vlag, munt, politie en nationaliteit (naast de Kroatische). De president van de RSK (Republika Srpska Krajina) zou automatisch de plaatsvervangende Kroatische minister-president worden en parlementsleden uit de RSK zouden tien vaste zetels in het Kroatisch parlement (de Sabor) krijgen. Tenslotte zouden de Serviërs de mogelijkheid krijgen zich te confedereren met Zagreb en Belgrado.

De kansen van het vredesplan waren niet groot. De grenzen en nominale soevereiniteit van Kroatië zouden worden erkend als het plan zou

worden aangenomen. Kroatië kan eigenlijk de UNPA's alleen maar terugkrijgen in ruil voor autonomie voor hun Servische inwoners. Kroatië zou echter een de facto staat in een staat moeten accepteren, hetgeen erg onwaarschijnlijk is en er werd verlangd dat men Servië en Montenegro als de Federale Republiek Joegoslavië (FRY) zou erkennen.

Het was ook niet waarschijnlijk dat de RSK het plan zou accepteren. Knin (de hoofdstad van de RSK) zou Oost- en West-Slavonië zomaar moeten opgeven. De president Milan Martić streeft verder nog steeds naar een Groot-Servië. Anderzijds is de economie in de RSK vrijwel ingestort: de lonen zijn laag en criminaliteit tiert welig. De RSK is daardoor geheel aangewezen op Milosevic, die het tegenwoordig niet meer heeft over de RSK, maar over "Serviërs in Kroatië".

Milosevic oefent druk uit op de Krajina Serviërs om tot een akkoord te komen met Zagreb. Hij wendt zijn invloed aan om de Kroatische Serviërs te overreden of te vervangen. Hij zou bijvoorbeeld achter het aftreden zitten van de voorzitter van het "parlement" van de RSK, Branko Vojnica, een lid van de Servische radicale partij.

Een akkoord tussen Knin en Zagreb is eigenlijk een voorwaarde voor het bereiken van een akkoord tussen Kroatië en Servië. Het laatste is op zijn beurt een voorwaarde voor het verder opheffen van de economische sancties tegen de FRY en voor het in stabielere vaarwater brengen van de regio als geheel, inclusief Bosnië.

Servië streeft nu in plaats van een Groot-Servië, een losse federatie na met autonome Servische regio's in zijn buurlanden, die nominaal de soevereiniteit over de regio's zouden bezitten. Mihailo Markovic, ideoloog van de SSP van Milosevic, denkt dat een losse unie van alle Servische republieken mogelijk is. Het Servisch moederland zou zijn gered en de Serviërs in het buitenland zouden dan veilig zijn, aldus Markovic. Tegelijkertijd zou het echter Servië in staat stellen om zijn buurlanden in de greep te houden, omdat het over een zeer sterke invloed op de autonome Servische regio's zou beschikken, waardoor het de buurlanden als het ware zou kunnen maken en breken.

De Bosnische Serviërs, die in ieder geval geen deel meer willen zijn van Bosnië, hebben dat ook door en trachten - door op de emoties van de Kroatische Serviërs te spelen - te voorkomen dat ze geheel geïsoleerd komen te staan in hun

afwijzing van het vredesplan van de Contact-groep. Als Knin zou kiezen voor de Bosnische Serviërs zou de druk toenemen op Milosevic om het embargo van de FRY tegen de Bosnische Serviërs op te heffen en Pale weer te hulp te komen.

Vooralsnog lijken de Bosnische Serviërs aan het langste eind te hebben getrokken. De RSK heeft zich het lot van de Bosnische Serviërs in de Bihać-pocket aangetrokken (zie Bosnië-Hercegovina Politiek en Bihać-pocket) en bovendien heeft het overleg tussen Knin en Zagreb geen verstrekkende overeenkomst voort gebracht.

Op een bewaakte VN-basis bij het vliegveld Zagreb onderhandelden de Kroaten en de Krajina Serviërs op 27 oktober voor het eerst sinds zeven maanden onder voorzitterschap van David Owen. Grote vooruitgang werd niet verwacht, want de Krajina Serviërs zeiden volgens The Times (28/10) geen belangstelling te hebben voor het vredesplan. Het zou echter mogelijk zijn om vooruitgang te boeken bij het herstellen van de telefoonverbindingen en de stroom en watervoorzieningen in de gebieden langs de demarcatielijn en met betrekking tot het heropenen van de weg van Eenheid en Broederschap tussen Zagreb en Belgrado.

De Kroaten zagen het overleg als een eerste stap naar de reïntegratie van de UNPA's in Kroatië. De RSK was echter niet geneigd tot een compromis. Zij wilden vooral normalisering van het economisch verkeer. Milan Babic, het hoofd van de delegatie uit Knin, weigerde zelfs naar Zagreb te gaan uit ontevredenheid over voorstel met betrekking tot de verbetering van de economische betrekkingen. De Kroaten zijn echter bang dat de demarcatie-lijnen dan grenzen worden. Een overeenstemming werd niet bereikt. Op 3 november zouden de onderhandelingsdelegaties nogmaals bijeen komen in Topusko. Er werden geen resultaten openbaar gemaakt.

SLOVENIË

NTR

SERVIË

De leider van de Servische Radicale Partij Vojislav Seselj, die eerder werd veroordeeld tot 30 dagen gevangenisstraf voor het molesteren van de voorzitter van het Servische Parlement (zie infoscoop nr. 27), werd op 28 oktober

opnieuw veroordeeld tot drie maanden gevangenisstraf wegens het aanzetten tot onrust in het parlement. Zijn gevangenisstraf is aldus verlengd met drie maanden.

VOJVODINA

NTR

KOSOVO

NTR

MONTENEGRO

NTR

MACEDONIË (FYROM)

In Macedonië werd op 30 oktober de tweede ronde van de verkiezingen van het 120 zetels tellende parlement gehouden. De eerste ronde werd op 16 oktober gehouden. In de eerste ronde moet men een absolute meerderheid behalen om verkozen te worden. Als niemand die behaalt, komt er een tweede ronde. In de tweede ronde volstaat een eenvoudige meerderheid.

In de eerste ronde van de verkiezingen werden slechts tien zetels van het parlement gekozen. De eerste ronde werd gewonnen door de Alliantie van Macedonië - een coalitie van de sociaal-democraten (SDSM), socialisten (SPM) en een liberale partij (RS), die alle drie in de regering zitting hadden - en door de Albanese minderheidspartij, de Partij voor Democratische Voorspoed (PDP), de coalitiepartner van de Alliantie.

Voor de presidentiële verkiezing (die ook op 16 oktober begon) was geen tweede ronde nodig, omdat de zittende president, Kiro Gligorov (SDSM), volgens de officiële uitslagen een absolute meerderheid van 52,44% van de stemmen had behaald. De regering, die zich heeft beijverd voor het behoud van stabiliteit en vrede in binnen- en buitenland, werd aldus ondersteund door de kiezer. Het ontbreken van een tweederde meerderheid verhinderde echter onder andere dat Macedonië zijn grondwet kon aanpassen om tegemoet te komen aan de bezwaren van de Griekse regering, hetgeen de regering van plan was. De Alliantie en de PDP hadden zich voor de verkiezingen gecommitteerd aan een voortzetting van de coalitie.

Tijdens de eerste ronde werden echter

onregelmatigheden geconstateerd: een aantal kiesgerechtigden ontbraken op de kieslijst (zie infoscoop nr. 28). Volgens de oppositie zou de Alliantie bij de eerste ronde van de presidents- en parlamentsverkiezingen 120.000 spookkiezers op de kieslijst hebben gezet om aan een meerderheid te komen en zou een half miljoen kiesgerechtigden niet hebben kunnen stemmen.

De oppositie bestaat uit: (1) de nationalistische Interne Macedonische Revolutionaire Organisatie-Democratische Partij voor Macedonische Nationale Eenheid (VRMO-DPMNE) van de presidentskandidaat Ljupčo Georgievski; (2) de extreem nationalistische Beweging voor Al-Macedonische Actie (MAAK); en (3) de meer gematigde Democratische Partij (DP) van oud-premier Petar Gošev.

De oppositie-partijen organiseerden grote protest-bijeenkomsten tegen de gang van zaken. Georgievski noemde het "het begin van het burgerlijk verzet tegen de vervalste verkiezingen en de invoering van de dictatuur". Gošev noemde de verkiezingen een farce en de president en de premier, Branko Crvenkovski (eveneens van de SDSM), misdadigers. Het samentrekken van militaire en veiligheidstroepen tijdens de protestdemonstraties omschreef Gošev als "een de facto militaire staatsgreep". De oppositie eiste dat de regering-Crvenkovski zou aftreden en dat er nieuwe verkiezingen zouden worden georganiseerd door een enkel voor dat doel aangesteld technocratisch kabinet. Tenslotte zou de verkiezingscommissie ontslagen moeten worden.

De regering kreeg tot 22 oktober de tijd om te reageren, anders zouden de oppositie-partijen de tweede ronde boycotten en parallelle protest-verkiezingen organiseren.

De reden voor de boycot was niet zo zeer verkiezingsfraude. De waarnemers van de CVSE en de Raad van Europa waren het er over eens dat dit niet op een dusdanige schaal gebeurde dat een boycot gerechtvaardigd zou zijn. De onregelmatigheden waren eerder het gevolg van incompetentie dan van kwade bedoelingen. Volgens waarnemers waren de slechte resultaten van de oppositie-partijen: de MAAK en de DP maakten geen enkele kans op het winnen van ook maar één district en de VRMO-DPMNE, die in het oude parlement de grootste partij was, behaalde een teleurstellende 14,47% van de stemmen en maakte slechts in vijf districten kans om een zetel te winnen in de

tweede ronde.

Gligorov, Crvenkovski en parlementsvoorzitter Stojan Andov verwierpen de eisen en beschuldigingen en riepen de kiezers op massaal te gaan stemmen en het nationalisme een nederlaag te bezorgen. De oppositie ging aldus over tot het boycotten van de tweede ronde. De verkiezingen verliepen volgens Europese waarnemers - ondanks de parallelle verkiezingen georganiseerd door de oppositie, waar overigens slechts een paar duizend kiezers deel aan namen - eerlijk en vrijwel zonder incidenten. Alleen enige leden van de VMRO-DPMNE, die in Lipic een protest-stembus voor een officiële stembus aan het plaatsen waren, werden gearresteerd op grond van obstructie van de verkiezingen.

Volgens de voorlopige uitslagen van de tweede ronde heeft de Alliantie 83 zetels gewonnen en de PDP 7 zetels. De overige dertig zetels zijn gewonnen door kleinere partijen en door onafhankelijke kandidaten. In de week van zeven november verschijnt de officiële uitslag.

De oppositie is nu extra-parlementair geworden. De Alliantie bezit een tweederde meerderheid en kan de beoogde wijzigingen in de grondwet doorvoeren om tegemoet te komen aan de Grieken en toe te treden tot de Raad van Europa. De Alliantie zal waarschijnlijk proberen in een coalitie de nationale minderheden - Albanezen, Turken, Vlachen en zigeuners - erbij te betrekken en de betrekkingen met Albanië (die al aanmerkelijk verbeterd waren) verder aan te halen.

De samenwerking van de Alliantie en de PDP is koren op de molen van de Albanese en met name de Macedonische nationalist. De radicale Albanezen verwerpen die samenwerking en streven naar autonomie, hetgeen meer spanningen zou kunnen produceren. De Macedonische nationalist vormen echter de ware en veel sterkere bedreiging voor de politieke stabiliteit van Macedonië. Georgievski hoopt de regering door extra-parlementaire actie ten val te kunnen brengen en zo nieuwe verkiezingen af te dwingen, misschien al komende lente. Hij loopt evenwel het gevaar dat zijn eigen aanhangers hem zullen laten vallen, nu de invloed van de eens zo grote VMRO-DPMNE door eigen toedoen totaal gemarginaliseerd is. Politieke analisten in Macedonië verwachten binnenkort een scheuring in de partij.

BOSNIË-HERCEGOVINA POLITIEK

De politieke gebeurtenissen in Bosnië werden enigszins overschaduwd door de militaire ontwikkelingen (zie onder). De belangrijkste items waren:

- de problemen tussen de VN en de strijdende partijen;
- het politieke offensief van Pale tegen een groeiend isolement en hun reactie op de moslim-offensieven;
- de nieuwe pogingen van de moslims om het wapenembargo op te heffen.

Acht politieke partijen in het Bosnisch Parlement ondersteunden op 25 oktober een verklaring, gepubliceerd in het dagblad Oslobodenje, waarin het vertrek van generaal Rose werd verzocht. Zijn optreden zou onaanvaardbaar zijn omdat hij al het mogelijke had gedaan om de wil van de internationale gemeenschap te verzwakken om de (Servische) misdaden te bestraffen. Hij zou de Bosnische Serviërs te veel ter wille zijn geweest bij het bevelen van NAVO-luchtacties. De directe aanleiding was de poging van de VN om de BiH-strijders van de berg Igman af te krijgen (zie centraal Bosnië-Herzegovina). De leden van de Veiligheidsraad werden opgeroepen om de aanstelling van Rose te heroverwegen.

De woordvoerder van Rose, Tim Spicer, deelde mede dat Rose niet van plan was om voortijdig op te stappen. De secretaris-generaal van de VN, Boutros-Ghali, verklaarde dat hij volledig vertrouwen had in Rose en sprak zijn erkentelijkheid uit voor het uitstekende werk dat hij zou hebben verricht. De aanstelling van Rose loopt tot 1 januari. Volgens een Duits Pers-agentuur zou de Britse generaal Rupert Smith, commandant van de Britse troepen in de Golfoorlog, de nieuwe commandant van B-H Command worden in januari. Boutros-Ghali zou reeds besloten hebben dat deze post wederom naar de Britten gaat.

Rose werd in verlegenheid gebracht door het uitlekken van een brief naar de pers die hij op 30 september aan Ratko Mladic schreef. Hij zei in de brief dat de VN het altijd betreurt als ze geweld moet gebruiken. Het ging met name om de volgende passage: "As commander BH Command, I fully agree with you that we must, in the future, avoid all situations which necessitate the use of force, whether it be

applied from the ground or from the air". Zijn aarzeling om luchtacties te bevelen en de bevestiging daarvan ten overstaan van de commandant van de VRS zou de frictie tussen de VS en de NAVO en tussen Rose en de Bosnische regering kunnen hebben vergroot. Rose drong verder aan op terughoudendheid bij Mladic en waarschuwde dat de VN zich gedwongen zou zien om terug te schieten bij beschietingen van VN-personeel. Spicer weigerde commentaar te leveren op een naar zijn zeggen privé-brief aan Mladic.

De moslims krijgen steeds meer moeite met de VN om twee redenen:

- (1) ze hebben het idee dat de VN partijdig is, omdat schendingen van bestandsafspraken door de VRS niet afgestraft werden;
- (2) ze door eigen hun militaire activiteiten in aanvaring komen met de VN. De VN doet pogingen om de fronten in Bosnië te stabiliseren, terwijl de BiH nu eindelijk in staat is om een gedegen strijd te leveren. Naarmate de BiH sterker wordt ziet het de blauwhelmen meer en meer als een obstakel bij het bevrijden van bezet gebied.

De successen op het slagveld hebben er ook toe geleid dat de moslims weer van standpunt zijn veranderd over de opheffing van het wapenembargo. De VN-ambassadeur van Bosnië, Mohammed Sacirbey, zei op 3 november dat de moslims de opheffing van het wapenembargo verkiezen boven de aanwezigheid van de VN. Dit zei hij in een debat van de Algemene Vergadering over een niet-bindende resolutie waarin onder andere aan de Veiligheidsraad gevraagd wordt om het wapenembargo op te heffen (zie VN/EU/NAVO). In oktober wilde de Bosnische regering nog dat het embargo nog niet werd opgeheven, onder andere vanwege de risico's voor de bevolking in de moslim-enclaves en omdat de BiH niet direct in staat zou zijn van de opheffing te profiteren. Sacirbey zei daarover: "Het is een risico waarover wij zelf moeten beslissen (...) we willen dat ze ons recht op zelf-verdediging respecteert" (Volkskrant 4/11).

Met betrekking tot de Bosnische Serviërs zijn de volgende onderwerpen relevant: de voortdurende brandstofblokkade; de reactie op het Bihać-offensief van de moslims; en de pogingen van de Bosnische Serviërs om steun van het leger van de Kroatische Serviërs te

krijgen.

De Bosnische Serviërs hielden alle brandstofkonvoeien nog steeds tegen en maakten een opheffing van de brandstof blokkade in eerste instantie afhankelijk van de ontruiming van de BiH-strijders op Igman. Volgens VN-woordvoerder Thant Myint-U wilde men de missie van UNPROFOR onmogelijk maken, hetgeen onacceptabel zou zijn voor de VN. Myint-U hield de Bosnische Serviërs verantwoordelijk voor de situatie in Srebrenica en Gorazde, waar door de totale blokkade op brandstoftransporten de patrouilles te voet moesten worden uitgevoerd. De VN klaagde verder ook over verschillende beschietingen van VN-personeel (zie VN-incidenten en Ernstige Incidenten) en over schendingen van de bestandsafspraken, naar aanleiding waarvan met weinig succes is bedreigd met NAVO-luchtaanvallen (zie onder).

Bij de VN in Bosnië heerste tenslotte enige verwarring over de situatie bij de Bosnische Serviërs in Pale, omdat de Bosnische Serviërs - in tegenstelling tot wat hun leider Radovan Karadzic beloofd had - in het geheel geen brandstofkonvoeien door lieten. Het verschil tussen de woorden van Karadzic en de acties van het leger zou volgens Myint-U kunnen duiden op een naderende putsch en ernstige onenigheden in Pale. Het zou echter ook kunnen dat Karadzic gewoon liegt.

Karadzic beklagde zich op zijn beurt over het feit dat het moslim-offensief in de Bihać-pocket plaatsvond vanuit de gedemilitariseerde zone (DMZ) rondom het veilige gebied. Op 6 november beklagde hij zich bij Rose omdat de VN de BiH niet had belet Bihać als uitvalsbasis te gebruiken.

De Bosnische Serviërs waren met name met het Bihać-offensief bezig. Karadzic kondigde op 30 oktober in uniform gestoken in Bosanska Petrovac een tegenoffensief aan. "Dit land is van ons en het blijft van ons", aldus Karadzic. Hij verscheen in Bosanska Petrovac in gevechtstenue om zijn troepen een hart onder de riem te steken. Hij kondigde de 'staat van oorlog' in het westen van de "Servische Republiek" af en overwoog deze uit breiden naar het rest van het land.

Hij beklagde zich verder over het illegale offensief van de BiH, dat vanuit de gedemilitariseerde zone rondom de enclave Bihać was gestart. Tenslotte beschuldigde de

Serviërs de moslims van het platbranden van dorpen en het vermoorden van dorpelingen. De Bosnische premier Haris Silajdzic noemde zijn toespraak wanhopig.

Karadzic riep de dag er op de oorlogstoestand op het hele grondgebied van de Bosnisch-Servische republiek uit. Karadzic bedreigde de moslims met enorme verliezen en zei: "our enemy doesn't want peace. They want war, and if they want war, they'll have it". De Bosnisch-Servische eenheden werden in opperste staat van paraatheid gebracht. Op 4 november bevestigde het Parlement de noodtoestand en besloot tot een algehele mobilisatie. Studenten moeten zich melden voor dienst en de Bosnische Serviërs die naar het buitenland zijn gevlucht, worden voor het laatst opgeroepen zich te melden, anders zullen ze als deserteurs worden beschouwd en worden hun bezittingen verbeurd verklaard.

De Bosnische Serviërs hebben grote psychologische klappen gekregen door verliezen op meerdere fronten. De Bosnisch-Servische leiders zouden hun eigen officieren verdenken van verraad: ze zouden vanuit Belgrado opdracht hebben gekregen om de nederlaag te ensceneren om de acceptatie van het vredesplan te bevorderen (Volkskrant 4/11). Als gevolg van de noodtoestand kan men nu geëxecuteerd kunnen worden voor het plegen van verraad en desinformatie.

Volgens sommigen over-dramatiseerden de Bosnische Serviërs de aanval van de BiH als onderdeel van de propaganda oorlog tegen Belgrado. Vanuit Belgrado werd bericht dat een deel van de vluchtelingen geheel niet uit de Bihac-pocket komt, maar daar naartoe zijn gebracht om de indruk te wekken dat er een catastrofe plaatsvindt. Belgrado negeerde overigens de ontwikkelingen in de Bihac-pocket totaal.

Het doel van de propaganda-oorlog met beelden van vluchtende Serviërs, ingenomen steden en door de moslims begane wreedheden, was niet zozeer Belgrado, als wel Knin. Als hun Kroatische volksgenoten ook voor het vredesbeleid van Milosevic zouden gaan kiezen, zou het lot van de Bosnisch-Servische Republiek bezegeld worden. In eerste instantie leken de Bosnische Serviërs nul op het rekest te krijgen: de RSK hield de boot af bij een bezoek van een grote delegatie uit Pale met betrekking tot het verdiepen van de relaties tussen de Bosnische Serviërs en de Kroatische Serviërs.

Zoals hieronder wordt vermeld bij de Bihac-pocket is de SVK (het leger van de RSK) echter wel actief geworden in de Bihac-pocket. De president van de RSK, Milan Martić, uitte bovendien op 31 oktober dreigende woorden aan het adres van de moslims. Volgens Martić hadden de Kroatische Serviërs het recht om hun volksgenoten in de Bihac-pocket te ondersteunen. Hij stuurde speciale eenheden en paramilitaire politie naar de grens met Bosnië. De Bosnische regering dreigde op zijn beurt elke aanval uit de Krajina te zullen beantwoorden. De VN was van mening dat de onderhandelingen met Zagreb de RSK van inmenging in Bosnië zouden afhouden.

BOSNIË-HERCEGOVINA MILITAIR

De belangrijkste militaire gebeurtenissen in de beschreven periode zijn uiteraard de moslim-offensieven in de Bihac-pocket, onder Sarajevo en bij Kupres (zie onder). De offensieven toonden aan dat er niet meer met de BiH te spotten valt. De BiH - dat vroeger niet meer dan een verzameling bendes was - is door de aanvoerder Rasim Delic grondig gereorganiseerd met hulp van Amerikaanse militaire adviseurs. De BiH telt nu 164.000 man, geheel van wapens en uniformen voorzien. Uit de voormalige DDR verkreeg men Russische raket-granaten, uit Pakistan Chinese anti-tankwapens en uit Iran minstens 1500 ton munitie.

De VRS, die 102.000 man telt, wordt gehinderd door een tekort aan soldaten in combinatie met een brandstoftekort en het ontbreken van hulp uit de FRY als gevolg van het embargo van Milosevic. Daardoor zijn ze niet meer in staat om overal aanwezig te zijn met hun elite-eenheden en zware wapens. Daarnaast is het terrein in de Bihac-enclave geen tankterrein, maar infanterieterrein, waardoor de BiH in het voordeel was. Daarom was van een Bosnisch-Servisch tegenoffensief in eerste instantie weinig te merken.

Volgens Rose is de strategische balans omgeslagen naar de BiH. Dit zou de Bosnische regering op de gedachte kunnen brengen dat men voordeel heeft bij een ongeremde oorlog, hetgeen echter verschrikkelijke consequenties voor de moslim-bevolking zou hebben. De aankondiging van het militaire opperbevel van de Bosnische Serviërs van 4 november dat "alle

beschikbare middelen zullen worden ingezet om de grenzen van ons vaderland te verdedigen", voorspelt weinig goeds.

BIHAĆ-POCKET

Het V korps van de BiH voerde onder leiding van Atif Dudakovic op 27 oktober een verrassings-offensief uit tegen de Bosnische Serviërs ten oosten en zuiden van de stad Bihać. Het beleg van de stad Bihać werd gebroken en in de daar op volgende dagen slaagde de BiH er in rond de 250 km² te veroveren ten zuiden en oosten van de stad. Het strategisch belangrijke Grabez-plateau, waarvandaan Bihać maandenlang werd beschoten door de VRS gelegerd in Zalozje, werd door de moslims veroverd.

De VRS raakte in paniek door het offensief en sloeg op de vlucht, met achterlating van allerlei materiaal. De BiH maakte in de eerste dagen al minstens twee tanks en talloze mortieren buit. De bevelsstructuur en organisatie van de VRS was geheel in elkaar gestort. De VRS trok zich op Bosanska Petrovac terug om te hergroeperen. Tweehonderd VRS-militairen zouden echter ook zijn uitgeweken naar de Servische Krajina in Kroatië.

Ook de inwoners van de streek sloegen op de vlucht, hoofdzakelijk naar Bosanska Petrovac en naar Donji Lapac en Knin, die in Servisch Kroatisch gebied liggen. Het Internationale Comité van het Rode Kruis meldde op 28 oktober dat er 3500 vluchtelingen waren uitweken naar Petrovac en Knin. Het totale aantal vluchtelingen werd geschat op tussen de acht en tienduizend burgers en militairen.

De BiH trok verder op in de richting van Kulen Vakuf, Bosanska Petrovac en Bosanska Krupa. Op 30 oktober had de BiH Petrovac en Krupa genaderd en werden zware gevechten geleverd. Daags erna werd Krupa omsingeld, in een actie waarbij volgens de Bosnische regering minstens tien dorpen werden veroverd. Na enige tijd te hebben besteed aan de consolidatie van het veroverde terrein, intensiverde de BiH de aanval op Krupa. Veel vrouwen en kinderen werden geëvacueerd. De vluchtelingen weken uit naar Petrovac en naar Banja Luka.

Krupa telde voor de oorlog 20.000 inwoners. Driekwart van de regio werd voor de oorlog bewoond door moslims, die vrijwel allemaal verdreven werden. Het verlies van de stad zou een gevoelige klap betekenen voor de Bosnische Serviërs.

De Bosnische Serviërs sloten de toegangswegen naar de Bihać-pocket geheel af en herstelden de wanorde in hun gelederen. In eerste instantie reageerde men met artillerie-, mortier- en MLRS-beschietingen. Men had ook gedreigd de steden Bihać en Cazin te gaan beschieten als vergelding. Op 30 oktober kondigden de Bosnische Serviërs een tegenoffensief aan (zie Bosnië-Hercegovina Politiek). De opmars van de BiH werd op 31 oktober gestopt. Het was echter niet duidelijk of dit door toedoen van de VRS gebeurde of omdat de BiH het veroverde gebied wilde consolideren. De Bosnische Serviërs claimden dat de VRS een tegenoffensief had ingezet in de buurt van het bedreigde Bosanska Petrovac.

De BiH bleef druk uit oefenen op Krupa en meldde op 1 november nieuwe veroveringen die niet bevestigd konden worden door VN-waarnemers. Volgens het Servisch persbureau Beta hadden de Bosnische Serviërs gebieden terugveroverd en 60 moslim-strijders gedood. Op 2 november meldden de Bosnische Serviërs de herovering van Kulen Vakuf, maar dit werd tegen gesproken door een VN-woordvoerder.

De strijd bleef niet beperkt tot de VRS en de BiH. Het Kroatisch Servisch Leger (SVK) kwam de VRS te hulp. Ze brachten op 30 oktober hun troepen in staat van paraatheid. Daags erna begon de SVK granaten op Velika Kladuša af te vuren. Ter hoogte van Velika Kladuša werden troepen samen getrokken en de Kroatisch Servische leider Martić stuurde speciale eenheden en paramilitaire politie naar de grens met Bosnië. De BiH versterkte in reactie daarop hun posities bij Bosanska Petrovac. Volgens de VN had de RSK 2000 man gemobiliseerd en zouden er reeds gevechten tussen de BiH en de SVK hebben plaats gevonden. Volgens sommigen werden door VN-waarnemers RSK-eenheden gesignaleerd bij Petrovac en bij Krupa. De Bosnische Serviërs sloegen op 2 november een aanval op Bosanska Krupa af met steun van de SVK (Volkskrant 1/11 en 2/11). Als gevolg van de beschietingen door de RSK, dreigde de VN met luchtacties tegen de RSK.

Waarschijnlijk mede als gevolg van de inmenging door de SVK kwam de 101e Brigade van de HVO, die al sinds het begin van het conflict ten zuiden van Bihać stond en zich tot nu toe totaal afzijdig had gehouden van de gevechten, op 1 november aan de zijde van de BiH in actie. De HVO nam VRS-stellingen in

op de westelijke oever van de Una, ten zuiden van Bihać.

Via persbureau SRNA meldde de VRS-commandant heroveringen nabij Bihać in de nacht van 5 op 6 november. De BiH zou teruggedreven zijn tot aan de grenzen van de stad en een derde van het veroverde gebied weer verloren hebben (NRC 7/11). Volgens sommige waarnemers was echter sprake van een tactische terugtrekking. VRS-troepen zouden Ripac en Pritoka zijn binnen gedrongen. De BiH verhevigde zijn inspanningen om Krupa in te nemen, maar dat lukte niet. Ondanks algehele mobilisatie hebben waarnemers niet de indruk dat er van een serieus tegenoffensief sprake is. De Servische overwinningen konden niet bevestigd worden.

BIHAĆ

Bosnische Servische generaals dreigden in reactie op het offensief met het aanvallen van "geselecteerde doelen" in Sarajevo en de Bihać-enclave. Volgens BiH-woordvoerder Damir Midžić was de VRS echter reeds zover terug gedrongen dat Bihać niet meer bereikbaar was voor Servische artillerie. Op 28 oktober bleek dat dit niet waar was toen een granaat op de stad insloeg en twee burgers verwondde. De VN-woordvoerder Thanyt Myint-U zei de dag er op dat men ook in de Bihać-pocket NAVO-luchtacties zou kunnen verwachten als dergelijke beschietingen zouden doorgaan.

De Bosnische Serviërs schoten op 3 en 4 november minstens zeven omgebouwde SA-2 raketten af op de stad. Er vielen zeven doden. De VN sprak op 4 november zijn verontwaardiging uit over raketaanvallen van de Bosnische Serviërs tegen de stad Bihać. De VN noemde het een roekeloos uitgevoerde terroristische daad. De VN dreigde met NAVO-luchtaanvallen. NAVO-vliegtuigen voerden verkenningsvluchten uit om het geschut te lokaliseren.

NOORD-BOSNIË-HERCEGOVINA

In de Posavina-corridor vochten de HVO en de BiH tegen de VRS. Volgens de Bosnische generaal Bijeljajac gaan de Kroaten en de moslims in de Posavina-corridor goed met elkaar om en wordt er goed samengewerkt tegen de gemeenschappelijke vijand. Volgens onbevestigde berichten zou de HV de HVO ondersteund hebben in hun strijd. De BSA heeft naar aanleiding daarvan Zagreb bedreigd

met represailles.

Het tegenoffensief van de VRS tegen de BiH rondom Doboj en Teslic zou succesvol zijn verlopen: de territoriale winsten van de BiH-aanval van half oktober zouden ongedaan zijn gemaakt. De BiH voerde op 26 oktober een nieuwe aanval uit met infanterie en artillerie op VRS-stellingen bij de stad Doboj. De VRS heeft de aanval echter afgeslagen. Volgens onbevestigde berichten zouden rond de 200 doden zijn gevallen aan BiH-zijde.

TUZLA:

Net als in de andere veilige gebieden, dreigen ook in Tuzla voedseltekorten.

Tuzla telt rond de 175.000 inwoners, waarvan 60.000 gevluchte moslims uit de regio Bijeljina. De voedselprijzen zijn onbetaalbaar voor 85% van de inwoners (die meestal een maandloon van om en nabij de vijf mark verdienen). Stookolie en gas zijn niet te krijgen, zodat al het hout in de omgeving is gekapt voor de komende winter.

Tuzla is normaliter het knooppunt tussen op de route van Brcko in het noorden naar Sarajevo in het zuiden en op de route van Doboj in het westen naar Bijeljina in het oosten. Op het moment kan men vanuit Tuzla echter geen van deze wegen gebruiken. Alleen de provinciale wegen naar Sarajevo zijn nog in handen van de moslims. Tussen Kladanj en Breza zijn er 50 km lang nauwe slecht onderhouden weggetjes op hoogten van vaak meer dan 100 meter en smalle tunnels, waar eigenlijk slechts eenrichtingverkeer mogelijk is. De provinciale wegen zijn dus sowieso al slecht, maar worden in de winter totaal onbegaanbaar.

OOST-BOSNIË-HERCEGOVINA

Door de tekorten aan brandstof en voedsel worden de vredesbewarende werkzaamheden van UNPROFOR in de enclaves in toenemende mate gefrustreerd. De VN-militairen moeten te voet (of op de ezel, zoals in Gorazde) op patrouille. Het aantal schendingen van de grenzen van de veilige gebieden en beschietingen van VN-personeel is toegenomen.

GORAZDE:

De VN-militairen hadden op 25 oktober in het geheel geen brandstof meer voor de taakuitvoering, alleen nog voor een eventuele aftocht.

Volgens de pers (Time 3 november) zou een 37mm luchtafweer kanon in de DMZ van de safe area staan. De VN ontkennde dat ze er iets van wist.

Op 4 november begonnen de Bosnische Serviërs ook de enclave Gorazde te beschieten als vergelding voor de successen van de BiH elders in Bosnië.

ZEPA:
NTR

SREBRENICA:

De brandstof en voedselsituatie blijft zeer zorgelijk. Vanaf 30 oktober vonden geen verplaatsingen per voertuig meer plaats. Om benzine te sparen worden alle verplaatsingen te voet uitgevoerd. Op 7 november was er voedsel voor één maand en benzine voor twee dagen.

Op 29 en 31 oktober werden patrouilles van Nederlandse VN-militaire beschoten door de VRS. Bij de tweede beschieting werd het vuur beantwoord en werden door een VN-vliegtuig flairs afgeschoten, waarna de beschieting ophield.

Een Nederlandse VN'er raakte op 3 november gewond in het noord-westelijk deel van de enclave Srebrenica toen een patrouille door de BiH werd beschoten. Hij werd verwond aan zijn been. Hij werd in Potocari behandeld aan zijn verwondingen en via Tuzla naar Nederland gerepatriëerd.

Op 5, 6 en 7 november werden één observatiepost en drie patrouilles beschoten. De daders zijn onbekend. Er vielen geen gewonden.

CENTRAAL-BOSNIË-HERCEGOVINA

In Centraal Bosnië was er volop militaire activiteit. De BiH lanceerde zelf en in een enkel geval samen met de HVO op meerdere plaatsen aanvallen op VRS stellingen:

- de BiH zette zijn offensief vanuit de berg Igman en de DMZ rondom Sarajevo in de richting van Trnovo voort;
- de BiH bleef druk uitoefenen op Donji Vakuf en veroverde samen met de HVO de zuid-westelijk van Bugojno gelegen stad Kupres; en
- de BiH deed een nieuwe poging om de

route Tuzla-Sarajevo in handen te krijgen door militaire activiteiten in de Brgule-vinger (ten noord-oosten van Breza) en de Cemerska-heuvels.

De militaire successen van de BiH werden door de VRS gewroken door bombardementen uit te voeren op Sarajevo.

De BiH had beloofd de berg Igman, die ligt in de DMZ rondom Sarajevo, te ontruimen en maakte daarmee een begin op 24 oktober, maar zette dit niet voort. Daags erna had Rose een onderhoud met Izetbegovic, die beloofde de berg alsnog te ontruimen. De Bosnische Serviërs hadden 31 oktober als nieuwe deadline gesteld: als de berg dan niet ontruimd zou zijn, dan zouden zij aanvallen. De Bosnische Serviërs hadden volgens een VN-officier in Sarajevo echter niet de middelen om de BiH zelf uit hun gebied te zetten, omdat het terrein dusdanig is dat er een verhouding van zes aanvallers op één verdediger nodig is om de berg te veroveren. De Bosnische Serviërs zouden al drie mislukte aanvallen hebben uitgevoerd. Volgens de VN zou de ontruiming van de berg Igman nog wel twee weken duren. Alhoewel sommige eenheden van plan waren zich terug te trekken, was de 'held van de Igman', commandant Fikret Prevrljak, niet van plan te vertrekken.

Op 29 oktober namen de gebeurtenissen een nieuwe wending: de BiH lanceerde vanuit de in dichte mist gehulde DMZ een aanval op Bosnische Servische stellingen rond Sarajevo. Tussen de zeshonderd en duizend BiH-troepen trokken, ondersteund door zware artillerie, op tegen Servische linies, die één à twee mijlen terug werden gedrongen over een frontlijn van meerdere mijlen. Franse VN-militairen die de aanval probeerden te stoppen werden beschoten, zonder gewonden. Vier granaten kwamen vlakbij een Franse VN-post neer. Volgens de VN, die daarna dreigde met luchtaanvallen, werd deze post bewust beschoten.

De BiH zette zijn offensief echter voort en omsingelde de stad Trnovo, dat aan de toegangsweg naar de enclave Gorazde in het oosten ligt. Als het de BiH lukt Trnovo te nemen dan wordt de omsingeling van Gorazde gebroken.

Volgens de Bosnische regering slaagde men er in om de VRS nog een mijl terug te dringen en zou men bezig zijn met het verplaatsen van mortieren en artillerie op ingenomen heuvels om de belangrijkste bevoorradingsroute onder

controle te krijgen.

Het VII korps van de BiH zette onder leiding van Alagic op 27 oktober - gelijktijdig met de aanval in de Bihac-regio - een offensief in vanuit Bugojno in de richting van Kupres. Tot op die dag viel de BiH aan in de richting van Donji Vakuf. Met deze manoeuvre slaagde men er niet alleen in de steun van de HVO te verkrijgen, maar ook via een omtrekkende beweging het offensief tegen Donji Vakuf verder op te voeren.

De Bosnische Kroaten sloten zich op 1 november aan bij het moslim-offensief tegen Kupres. De stad Kupreš telde voor de oorlog 12.000 inwoners en bestond voor 50% uit Serviërs en voor 40% uit Kroaten. Een belangrijke noord-zuid verbinding loopt langs de stad en volgens het vredesplan van de Contact-groep zou het in het gebied van de Moslim-Kroatische Federatie komen te liggen.

De moslims meldden op 2 november vanuit Bugojno tot aan de stad Kupres te zijn opgerukt, terwijl de Bosnische Kroaten optrokken uit Tomislavgrad. De Kroaten lieten weten bij Kupreš diverse heuvels te hebben ingenomen, twee tanks te hebben vernietigd en de Serviërs zware verliezen te hebben toegebracht. Ook zouden zij een aantal krijgsgevangenen hebben gemaakt. De HVO ondersteunde de BiH door het van munitie te voorzien en door zwaar materiaal uit te lenen.

Enkele duizenden Bosnische Serviërs vluchtten weg uit Kupreš onder achterlating van doden en aanzienlijke voorraden wapens en munitie. De Bosnische Serviërs beschuldigden Kroatië van inmenging door de HVO met twee eenheden bij te staan. Zagreb sprak dit tegen.

Na zware artillerie beschietingen - er vielen volgens waarnemers meer dan 3500 granaten - en een zeldzaam vertoonde gecoördineerde infanterie-aanval uit drie richtingen, werd Kupres op 3 november door de BiH en de HVO ingenomen. Het was de eerste stad die de Bosnische Serviërs hebben verloren in de reeds 31 maanden durende burgeroorlog. De BiH heeft volgens waarnemers het leeuwedeel van het werk verricht en vervolgens de stad overgedragen aan de HVO. De Bosnische Serviërs erkenden de val van Kupres en namen wraak door middel van beschietingen op Bihać, Cazin, Bugojno en Sarajevo.

SARAJEVO

Sarajevo werd gedurende de gehele beschreven

periode beschoten door sluipschutters, mortieren en artillerie van de VRS, voornamelijk als wraak voor de BiH-offensieven. Op 25 oktober werd een tram beschoten door Servische sluipschutters, waarbij één dode viel. Daags erna werd een mortiergranaat afgevuurd die 7 mensen ernstig verwondde.

Generaal Dragomir Milosevic, commandant van het VRS Sarajevo-Romanija korps beschuldigde de moslims op 28 oktober van een aanval vanuit de DMZ en zei dat de moslims in Sarajevo daarvoor moesten boeten. De generaal dreigde dat hij iedere moslim-aanval zou beantwoorden met granaatbeschietingen van "geselecteerde doelen" in moslim-wijken in Sarajevo. Generaal Manojlo Milovanovic, de stafchef van de VRS, vroeg de VN om de druk op te voeren om de BiH uit de DMZ bij Igman te krijgen.

Generaal Rose dreigde op zijn beurt met luchtaanvallen als zij burgerdoelen in Sarajevo zouden bombarderen. Desondanks werd op 29, 30 en 31 oktober de moslimwijk Hrasnica getroffen door mortieraanvallen. In totaal vielen drie doden en zeventwintig gewonden. De Bosnische Serviërs hadden kennelijk de waarschuwing van Rose op vrijdag 28 oktober in de wind geslagen. Rose dreigde op 30 oktober opnieuw met luchtaanvallen, maar nu tegen beide partijen, als men zich niet aan de afspraken over Sarajevo zou houden. Ook dat had geen gevolgen. Volgens Tim Spicer was het niet duidelijk waarvandaan het mortiervuur was gekomen. Als het niet op zou houden, zou de VN een reactie overwegen. Hij suggereerde dat luchtaanvallen onwaarschijnlijk waren.

De BiH stelde op 1 november luchtdoelraketten van het type SAM-7 en zware artillerie op in de DMZ. De moslims hadden maandag 31 oktober nog beloofd dergelijke wapens niet op te stellen binnen de DMZ. De VRS heeft ook artillerie in de DMZ staan. Op 6 november werd er dan ook artillerievuur uitgewisseld tussen de islamitische buitenwijken Hrasnica en Butmir en de Servische wijken Ilidja en Osije. De BiH had volgens de VN als eerste het vuur geopend. De VN beklagde zich bij de VRS en de BiH over de stationering van de zware wapens in de buitenwijken van Sarajevo. Op verzoek van UNPROFOR scheerden NAVO-vliegtuigen laag over de strijdende partijen, waardoor de rust leek terug te keren.

ZUID-BOSNIË-HERCEGOVINA

De WEU politie-macht in Mostar is nog steeds

niet op volle sterkte aanwezig. Van de 180 man die de WEU heeft besloten te leveren, zijn er op het ogenblik maar 140 toegezegd door leden van de WEU en in Mostar zelf zijn er slechts rond de honderd man daadwerkelijk aanwezig (zie ook Nederlandse VN-militairen).

De stad Mostar staat onder tijdelijk bestuur van de EU, die heeft geprobeerd de strijdende partijen te demilitariseren, een einde te maken aan de etnische zuiveringen en een begin te maken met de wederopbouw van de stad en de verzoening van de moslims en de Kroaten. Daartoe werd onder meer besloten om de WEU-politiemacht te formeren, de orde te herstellen en verzoening mogelijk te maken. De politiemacht, die onder leiding staat van de Nederlandse kolonel der marechaussee J. Meijvogel, loopt 24-uur lang patrouilles met Kroatische of moslim-agenten al naar gelang het stadsdeel waarin men zich bevindt.

Het is de bedoeling dat de WEU-politiemacht uiteindelijk wordt vervangen door een nog op te zetten gemengde moslim-Kroatische politiemacht van circa 600 man. Van een verzoening tussen de Kroaten en de moslims is vooralsnog echter nog geen sprake. Nationalisme bij de Kroatische leiding, bombardementen op het moslim-gedeelte van de stad door de VRS en de trage wederopbouw produceren ernstige spanningen. De WEU-politiemacht is bovendien niet in staat geweest de strijdende partijen daadwerkelijk te ontwapenen en de etnische zuiveringen tegen de plusminus 3000 moslims in het westelijk (Kroatisch) deel van de stad gaan gewoon voort - veelal op instigatie van de Kroatische politie - zonder dat de WEU daar iets tegen denkt te kunnen doen.

Een positief bericht kwam van Klaus Kinkel, die na de vergadering van de Europese Raad in Luxemburg op 31 oktober bekend maakte dat de EU voor 1995 80 miljoen ECU ter beschikking zal stellen voor de wederopbouw van Mostar. Het is toegekend ten behoeve van het opzetten van het gemengde gemeentelijke politiekorps, de herstel en verbetering van de infrastructuur en voor economische wederopbouw van de stad.

VERENIGDE NATIES/ EUROPESE UNIE/ NAVO

In de beschreven periode was een toenemende polarisatie tussen de VS en de VN en de RF waarneembaar. De politieke steun voor de VS aan de moslims werd steeds openlijker. Als gevolg daarvan is de VS min of meer alleen komen te staan in de Contact-groep en in de NAVO. Het heeft de RF, die in laatste instantie de Serviërs (in Bosnië, Servië en Kroatië) steunt, van zich vervreemd. Het openlijk partij kiezen voor de moslims heeft de relaties tussen de NAVO en de VN onder spanning gezet en de vredesbewarende taak van UNPROFOR bemoeilijkt.

De geloofwaardigheid van UNPROFOR is naar nieuwe dieptepunten gezakt als gevolg van talloze onbeantwoorde schendingen van bestandsafspraken door alle partijen, beschietingen van VN-militairen en niet waargemaakte bedreigingen met NAVO-luchtacties. Als de VN actie onderneemt is de kans groot dat de VN een strijdende partij in plaats van een vredesmacht wordt. Als men niet reageert, verliest men echter geloofwaardigheid en wordt het bewaren van de vrede ook onmogelijk.

In de internationale politieke fora stonden met name de volgende onderwerpen centraal:

- het bereiken van een overeenstemming tussen de NAVO en de VN over het uitvoeren van NAVO-luchtacties boven Bosnië;
- het BiH-offensief in de Bihać-pocket; en
- het opheffen van het wapenembargo.

Na het door Willy Claes en Boutros-Ghali bereikte principe-akkoord over robuuster optreden door de NAVO in Bosnië op 24 oktober (zie infoscoop nr. 28) bij aanvallen op VN-militairen of schendingen van de veiligheidszones, hebben delegaties van beide organisaties langdurig met elkaar onderhandeld in New York. In de nacht van 27 op 28 oktober werd men het eindelijk eens, ook over de details. Het principe-akkoord - meer doelen aanvallen zonder waarschuwing vooraf, in ruil

voor het niet tornen aan de commando-structuur en het niet meer eisen van vaker en harder optreden - bleef overeind. De VN blijft dus het laatste woord houden. Claes waarschuwde er echter voor dat men de NAVO niet moest beschouwen als de onderaannemer van de VN.

De NAVO wilde af van de waarschuwingen vooraf omdat het de veiligheid van de NAVO-piloten in gevaar bracht. Volstaan wordt nu met een algemene waarschuwing over een luchtactie, tenzij de VN-macht van oordeel is dat de levens van burgers in gevaar kunnen komen: dan geldt de oude procedure. Het akkoord zou ook voorzien in een versnelling en stroomlijning van de procedures voor het aanvragen van luchtsteun door VN-commandanten. Men kwam ook overeen het beginsel van evenredigheid (een aanval als een reactie op een concrete schending en niet als algemene strategische strafmaatregel) te blijven hanteren.

De NAVO ambassadeurs hebben op 28 oktober het onderhandelingsresultaat goedgekeurd. Volgens de NAVO-ambassadeur Hunter was de kans daarmee kleiner geworden dat de Bosnische Serviërs een wig konden drijven tussen de VN en de NAVO. Volgens de meeste analisten is echter ook de kans kleiner geworden dat daadwerkelijk overgegaan wordt tot het aanvragen van luchtsteun, juist omdat ze meer effectief zijn: vanwege de mogelijk escalerende consequenties die een luchtaanval op meerdere doelen zonder waarschuwing vooraf zou kunnen hebben.

De Russische minister van buitenlandse zaken, Kozyrev, liet zondag 30 oktober weten dat Rusland zijn vredestroepen zal terugtrekken wanneer de NAVO de beslissende stem krijgt over gebruik van geweld in de Balkan. Volgens sommigen suggereerde hij daarmee dat de NAVO, in het bijzonder de VS, luchtacties tegen de BiH tegen houdt. Kozyrev eiste in gesprek met Boutros-Ghali dat er niet getornd zou worden aan de duale bevelsstructuur, waarbij het laatste woord bij de VN ligt.

De VN heeft zijn standpunt veranderd met betrekking tot het al dan niet handhaven van UNPROFOR bij het opheffen van het wapenembargo. SG Boutros-Ghali zei op 26 oktober dat de VN bereid is om de Franse en Britse troepen te vervangen door VN-militairen uit moslim-landen. Er wordt gedacht aan soldaten uit Pakistan en Turkije. Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk (VK) zijn tegen het

opheffen van het wapenembargo tegen de moslims, omdat dit tot een escalatie van de strijd zou leiden en UNPROFOR's missie onmogelijk zou maken. Beide landen hebben herhaald dat ze hun troepen zullen terugtrekken als het embargo tegen de moslims wordt opgeheven.

De VS diende op 28 oktober een resolutie ter opheffing van dat wapenembargo bij de Veiligheidsraad (VR). Indien de Bosnische Serviërs het vredesplan van de Contact-groep niet binnen zes maanden zouden accepteren zou automatisch overgegaan moeten worden op het opheffen van het wapenembargo. Uit voorzorg wordt Boutros-Ghali in de resolutie verzocht om een ordelijke en veilige herplaatsing van VN-personeel in Bosnië voor te bereiden. In de week van 7 november wordt de resolutie in de VR behandeld.

Om aangenomen te worden in de Veiligheidsraad is een meerderheid van negen stemmen nodig en moeten de permanente leden geen veto uitspreken. Frankrijk, Rusland en het Verenigd Koninkrijk zijn al tegen het opheffen van het embargo, laat staan het automatisch opheffen ervan. De VS had gedreigd met het unilateraal opheffen van het embargo als de VN niets zou ondernemen. Tijdens de tweedaagse bilaterale besprekingen tussen de Britse minister van defensie Rifkind en zijn Amerikaanse collega Perry, bleek volgens Rifkind echter niets er op te wijzen dat de VS dat ook daadwerkelijk van plan was.

Op 3 november nam de Algemene Vergadering een resolutie van de Islamitische staten aan, waarin de VR wordt gevraagd om het wapenembargo op te heffen (zie tevens Bosnië-Hercegovina Politiek). Er waren 97 stemmen voor, 61 onthoudingen en geen tegenstemmen. Slechts vijf leden van de VR stemden voor, de rest onthield zich. Madeleine Albright hield een krachtig pleidooi voor opheffing. Ze zei dat men de Bosnische Serviërs niet kon toestaan om de VN te gijzelen en te chanteren zodat de VN het recht op collectieve zelf-verdediging van de moslims verwerpt.

De internationale gemeenschap reageerde verdeeld op de moslim-offensieven.

Kozyrev bekritiseerde op 30 oktober de aanvallen van de BiH op Servische stellingen bij Sarajevo en veroordeelde twee dagen later het offensief in de Bihac. De Amerikaanse woordvoester van buitenlandse zaken, Shelley, zei daarentegen dat de VS begrip had voor de

moslims en de Kroaten. De VS beschouwde de offensieven als de uitvoering van het legitieme recht op zelf verdediging door de moslims en de Kroaten tegen de Bosnisch-Serviërs die als de agressor in het Bosnisch conflict worden gezien. De Amerikaanse regering sloot de deelname van Amerikaanse vliegtuigen aan NAVO-luchtacties tegen de moslims vrijwel geheel uit.

Toen Rose beide partijen dreigde met NAVO-aanvallen, verwierp de minister van buitenlandse zaken, Warren Christopher, de gedachte dat NAVO-vliegtuigen de regeringstroepen zouden kunnen aanvallen. Christopher zag er geen reden voor op dit moment. De VS oefende druk uit om de bombardementen op civiele doelen door de VRS af te laten straffen door de NAVO. De VN zag daar weinig heil in, omdat de VN dan van partijdigheid in en deelname aan het conflict zou kunnen worden beschuldigd. Perry sprak op 2 november de commandant van UNPROFOR generaal Lapresle tegen, die had gezegd dat men de Bosnische Serviërs niet onder al te grote druk moest zetten en men ze moest begrijpen. Perry zei na een bijeenkomst met Rifkind: "Ik geloof niet dat begrip het juiste antwoord is op militaire agressie".

De Britse krant The Times meldde op 3 november dat UNPROFOR de toenemende druk om op te treden tegen VRS-bombardementen op steden probeert te verminderen door lagere aantallen "cease fire violations" (CFV's) door te geven. Op 6 november zouden er volgens die krant geen 496, maar 3700 CFV's zijn geweest. Volgens een VN-beambte zou Lapresle generaal Rose hebben opgedragen om te stoppen met het vrijgeven van het aantal CFV's aan de pers. Rose zou direct gestopt zijn met het doorgeven van CFV's aan wie dan ook. Spicer verklaarde dit besluit als volgt: "There is a lot of difficulty in assessing the accuracy in the way we report firing incidents. We are looking (...) to see if we can come up with a more accurate method".

De RF werd ondertussen steeds kritischer over de BiH en vroeg op 1 november om actie. De BiH-aanvallen vanuit de gedemilitariseerde zones zouden een uitdaging van de VN zijn en zouden aantonen dat de moslims hadden besloten om het conflict met geweld op te lossen. Grigori Karasin, woordvoerder van het ministerie van buitenlandse zaken, zei dat het catastrofaal zou zijn als er niets gedaan zou worden om het offensief te stoppen. De

Russische ambassadeur, Sergej Lavrov, uitte de dag erop scherpe kritiek op de VR, omdat deze na zou laten om actie te ondernemen tegen "het misbruik" van de "veilige zones" in Bosnië door de BiH. "Dit is een bron van grote zorg. Wij geloven dat tenzij de Veiligheidsraad adequaat en snel reageert, we een zeer gevaarlijke ontwikkeling riskeren, die in Bosnië tot een nieuwe catastrofe kan leiden" (NRC 3/11).

David Owen zei op 4 november ondanks de oploeiende gevechten hoopvol te zijn over de kansen op een vredesregeling: "misschien zullen ze de kans op vrede grijpen na enkele weken van intensieve gevechten", aldus Owen voor de Britse televisie (NRC 5/11).

TRIBUNAAAL

De procureur-generaal van Duitsland heeft in een interview gezegd dat de autoriteiten onderzoeken hadden ingesteld tegen 51 Serviërs, beschuldigd van oorlogsmisdaden in het voormalige Joegoslavië. Als het Tribunaal in Den Haag deze onderzoeken zou willen overnemen zou Duitsland daar vermoedelijk mee akkoord gaan, al moet de wet dan eerst aangepast worden. Er is reeds een wetsontwerp gemaakt dat de overdracht van gevangenen aan het Haagse Tribunaal mogelijk maakt en verwacht wordt dat dit ontwerp voor het eind van het jaar wordt aangenomen.

Het Tribunaal bestaat uit twee strafkamers met elk drie rechters en een hof van beroep met vijf rechters. Tot de rechtsbronnen voor het Tribunaal behoren onder meer de vier Rode-Kruis verdragen van Genève uit 1949, de Anti-Genocide Conventie van de VN uit 1948 en het Handvest van Neurenberg. Het Tribunaal komt op dinsdag 8 november voor het eerst officieel bijeen.

De strafkamer wordt voorgezeten door de Nigeriaan, Adolphus Karibi-Whyte en bestaat verder uit Elizabeth Odio Benito uit Costa Rica en Claude Jorda uit Frankrijk. Op de eerste zitting zal de overdracht van de Bosnische Serviër, Dušan Tadić, die in Duitsland onder arrest staat, aan het Tribunaal in Den Haag centraal staan. Een uitspraak over de overdracht wordt spoedig verwacht.

Het proces tegen Tadić zal dan begin volgend jaar kunnen aanvangen. Tadić wordt verdacht van medeplichtigheid aan genocide, moord en ernstige mishandeling. Hij zou intellectuele en andere bekende moslims op dodenlijsten hebben gezet. Hij zou geholpen hebben bij de

verdrivingen van moslims in de regio Prijedor en bij het brengen van niet-Serviërs naar concentratie-kampen. In het kamp Trnopolje en elders zou hij moslim-vrouwen hebben verkracht en in het kamp Omarska zou hij dagelijks gevangenen hebben geslagen en gemarteld. Tenslotte wordt hij verdacht van minstens tien moorden op gevangenen in het strafkamp Omarska.

VN-INCIDENTEN

Drie Australische ingenieurs zijn in de Bihac-pocket op 26 oktober door een landmijn verwond.

Op 26 oktober werd een Deense tankpatrouille, die bij Gradacac een Bosnisch Servische aanval wilden afweren, aangevallen door de Bosnische Serviërs. Een tank werd beschadigd.

De Bosnische Serviërs hebben op 31 oktober 100 dozen onderbroeken gestolen van VN-soldaten in Gorazde.

Beschietingen door de strijdende partijen op VN-personeel, posten en voertuigen stegen in de laatste week van de hier beschreven periode. Op zes november alleen al werden tien incidenten gemeld.

NEDERLANDSE VN-MILITAIRES

Naar aanleiding van het debat met de Tweede Kamer over het regeringsbeleid inzake Bosnië (zie infoscoop nr. 28), heeft minister Van Mierlo een boze brief naar de WEU-bondgenoten gestuurd, waarin hij zich beklagt over het falen van de WEU om zijn besluit uit te voeren om een politiemacht van 182 man voor Mostar samen te stellen.

ERNSTIGE INCIDENTEN

De Bosnische Serviërs gijzelden vier Britse VN-militairen en hun tolk in de stad Kupres. Volgens de Bosnische Serviërs zouden de gijzelaars op een spionage-missie zijn geweest. Brigadier-General Ridgeway ondernam zonder succes pogingen om ze vrij te krijgen. Hij noemde de Bosnisch Servische aantijgingen belachelijk. Pas na vijf dagen werden de vier Britten en hun Kroatische tolk vrijgelaten.

HONGARIJE

NTR

BALKAN

ROEMENIË

NTR

ALBANIË

Op zondag 6 november konden de Albanese kiezers zich in een referendum uitspreken over een nieuwe grondwet. In de grondwet wordt Albanië tot een democratische republiek verklaard, met een markteconomie en alle bekende vrijheden, inclusief de tot nog toe ontbrekende vrijheden van godsdienst en particulier bezit. Westerse deskundigen zijn zeer ingenomen met het voorstel. Het enige punt van kritiek betreft het ontbreken van garanties voor de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht. Verwacht werd dat als de grondwet zou worden aangenomen, Albanië zou mogen toetreden tot de Raad van Europa.

In Albanië zelf is het voorstel zeer omstreden. Volgens de ex-communisten en de sociaal-democraten opent de grondwet de weg naar de dictatuur. Het presidentiële systeem dat er in wordt voorgesteld, zou volgens de ex-communisten de president, Sali Berisha, te veel bevoegdheden verlenen. Albanië zou te centralistisch en autoritair worden. De sociaal-democraten maakten met name bezwaar tegen de positie van de rechterlijke macht. De Griekse minderheid protesteerde tegen de huns inziens onhaalbare voorwaarden die in de grondwet werden gesteld aan het officiële leiderschap van de minderheid. Leaders moeten 20 jaar onafgebroken in Albanië hebben gewoond, de Albanese nationaliteit bezitten en in Albanië geboren zijn.

Het Constitutionele Hof viel uiteen toen drie van de negen leden opstapten uit protest tegen de weigering van het Hof om zich uit te spreken over de klachten tegen de grondwet. De officiële reden, tijdgebrek, was volgens de drie verzonnen.

De regeringspartij (de DP) voerde onder leiding van premier Berisha en Alexander Meksi een campagne voor de grondwet. De DP ontkende dat de grondwet tot een dictatuur zou leiden: er zou geen sprake van een presidentiële republiek zijn, maar juist van machtsdeling. De kritiek op de positie van de rechterlijke macht werd verworpen.

De eerste resultaten van het referendum wezen er volgens het ANP op dat de grondwet is afgewezen, hetgeen een gevoelige klap zou betekenen voor de regering van Berisha. Ongetwijfeld zullen de erbarmelijke sociaal-economische omstandigheden in Albanië een deel van de verklaring van het verkiezingsresultaat vormen.

BULGARIJE

NTR

GEBEURTENISSEN IN RWANDA/BURUNDI/ZAÏRE
van 25 oktober t/m 12 november 1994
-EEN SAMENVATTING-

101 MIDCie
sectie Afrika

VDG Elgersma

PROLOG

Na de moord op de presidenten van Rwanda (Habyarimana) en Burundi (Ntaryamira) op 6 april 1994 brak in Rwanda de strijd tussen Hutu's en Tutsi's uit. Terwijl de moord op leden van de Tutsi-stam door de presidentiële wacht in volle gang was, veroverde het Rwandees Patriottisch Front (RPF) langzamerhand het grootste deel van het Rwandese grondgebied. Jaren van opgebouwde spanning tussen beide groepen ontladden zich in een massale moordpartij.

Naarmate de burgeroorlog voortduurde nam de vluchtelingenstroom toe. Aanvankelijk bestond deze stroom voornamelijk uit Tutsi's, later voornamelijk uit Hutu's. Zij zijn uitgeweken naar Tanzania, Burundi en vooral Zaïre. Daar bevindt zich de grootste concentratie vluchtelingen in het gebied rondom Goma. Eind juni trokken Franse para's de grens van Zaïre over om een veiligheidszone, in het zuid-westen van Rwanda, in te stellen. Deze veiligheidszone werd eind augustus overgedragen aan een VN-vredesmacht bestaande uit Afrikaanse eenheden.

Sinds half oktober is het gebied vrijwel geheel uit de aandacht van de Nederlandse pers verdwenen. Dit kan niet worden gezien als een indicatie dat het rustiger is geworden. Hulporganisaties dreigen sinds kort te stoppen met hun werk als de situatie de kampen niet veiliger wordt.

Nu de laatste Nederlandse militairen uit Rwanda zijn teruggekomen zal de infoscoop haar aandacht verschuiven. In de voormalige Portugese koloniën van Afrika, Mozambique en Angola, zijn nog wel steeds Nederlandse

militairen aanwezig. Na de verkiezingen, zal de VN-aanwezigheid in Mozambique de komende weken teruglopen. Het tegengestelde zal waarschijnlijk gebeuren in Angola. De VN heeft toegezegd de naleving van het vredesverdrag tussen de Unita en het regeringsleger te willen controleren. Of ook aan deze taak Nederlandse militairen zullen deelnemen is nog niet duidelijk. Sinds de ondertekening van het akkoord is de strijd echter opgelaaid.

VLUCHTELINGENKAMPEN IN ZAÏRE

28 oktober - Het geweld in de kampen blijft een groot probleem. Vooral de Rwandese medewerkers van de Westerse organisaties moeten oppassen niet het slachtoffer te worden van intimidaties. De hulporganisatie Care Canada heeft het kamp Katale reeds verlaten. Volgens de UNHCR hebben de autoriteiten van de voormalige Rwandese regering controle genomen over alle voedseldistributie en de verlening van medische zorg met het doel hun macht te herstellen en vluchtelingen te kunnen manipuleren. Gedoeld wordt met name op de zogenaamde 'sociale commissie' bestaande uit 16 Hutu extremisten die een zeer grote macht uitoefend. Veel van de leden van deze sociale commissie worden door de huidige Rwandese regering gezocht voor hun aandeel in de genocide.

De operationeel directeur van de UNHCR stelt in een memorandum: "Het is geen vrolijke gedachte dat wij indirect hulp bieden aan duizenden personen met een bloedig verleden en hen helpen op krachten te komen voor toekomstige militaire activiteiten. Maar het is een feit."

De hulpoperatie kost nu één miljoen dollar per

dag. Vele hulpverleners vinden dat dit geld beter in Rwanda kan worden uitgegeven. Mocht de VN niet ingrijpen dan zullen de hulporganisaties hun biezen pakken, zo hebben Oxfam, Artsen Zonder Grenzen en Care bedreigd.

30 oktober - Voor het eerst wordt melding gemaakt van Hutu-milities uit Zaïre die in Noord-Oost Rwanda een dorp hebben overvallen. Hierbij zijn 36 dorpelingen omgekomen. Het is niet duidelijk of het om een wraakactie tegen Tutsi's ging.

1 november - De laatste 5 Nederlandse militairen komen deze week terug uit Rwanda. De militairen hebben op het vliegveld van Goma gedurende 5 weken de aan- en afvoer van personeel en goederen gecoördineerd. In totaal zijn 100 Nederlandse militairen in het gebied bij Goma geweest. Zij hebben drie taken uitgevoerd :

- medische hulp,
- watertransport
- assistentie bij de aan- en afvoer van goederen en personeel.

5 november - Zowel VN-secretaris Boutros Boutros Ghali als leden van de veiligheidsraad overwegen troepen te sturen naar de kampen met Rwandese vluchtelingen. Een dergelijke missie is om verschillende redenen problematisch:

- Zaïre behoort toestemming te geven voor de aanwezigheid op zijn grondgebied van deze troepen.
- om op effectieve wijze een klein miljoen vluchtelingen te ontwapenen is een zeer groot aantal militairen nodig.
- Westerse mogelijkheden zijn alleen bereid aan een dergelijke missie mee te doen als het ook duidelijk is wanneer deze militairen weer naar huis zouden kunnen.

Over drie opties wordt gediscussieerd; zending van 5 à 8 duizend militairen met het doel de milities daadwerkelijk te ontwapenen, zending van 2 à 3 duizend man met het doel de milities af te schrikken, of ten slotte slechts een politiemacht van zo'n 600 man met het doel de hulpverleners te beschermen. Westerse landen staan niet te trappelen voor een nieuwe missie naar Rwanda. Het is dan ook de vraag of zelfs voor de derde optie, die het minst ver gaat, voldoende animo is.

11 november - In Nederland lijkt die animo wel aanwezig. De Tweede kamer heeft de regering gevraagd alles te doen om de hulpverlening in de kampen in Rwanda beter te laten verlopen. Minister Pronk steunt het idee van een politiemacht. Als een dergelijke politiemacht door de VN wordt opgezet zal Nederland zeker daaraan deelnemen. De vorm van die deelname is echter onduidelijk. Wel heeft de minister 1,3 miljoen gulden toegezegd voor de waarnemers in Rwanda. Ook zal Nederland forensische experts sturen. Minister Voorhoeve van Defensie heeft gereageerd op de uitlatingen van Pronk door te stellen dat Nederland wel eerst moet wachten tot de VN iets onderneemt.

RWANDA

November - Terwijl de terugkeer van de Hutu's die naar Zaïre gevlucht volledig stopt, komen wel dagelijks zo'n 5.000 Tutsi's vanuit Uganda het land in. Deze mensen zijn veelal 30 jaar geleden naar Uganda gevlucht toen de Hutu's de macht in het land hadden overgenomen. Hierbij is een nieuw probleem ontstaan, namelijk overbegrazing. De terugkerende Tutsi's nemen hun kuddes vee mee. Een gebied waar hooguit ruimte is voor een veestapel van 60.000 stuks, wordt nu begraasd door meer dan 250.000 stuks. De begroeiing dreigt nu met grote vaart te verdwijnen.

6 november - Het RPF leger heeft verschillende vluchtelingenkampen in de VN-zone opgeruimd. Zo'n 20.000 mensen zijn verdreven uit kampen in de Noordwestelijke provincie Kibuye. Vervolgens zijn de kampen platgebrand. Het leger stelt dat de kampen bases zijn geworden van de gevreesde beweging van extremistische Hutu's, de Interahamwe. Hoewel het mandaat van de VN troepen in de omgeving toe staat geweld te gebruiken om aanvallen op burgers te verhinderen hebben de VN troepen slechts passief toegekeken. De Ghanese commandant in Kibuye, Emmanuel Quist, heeft het Rwandese leger gevraagd terughoudendheid te betrachten.

6 november - De Britse krant 'Independent on Sunday' heeft een intern document van een internationale hulpverleningsorganisatie gekregen waarin gesteld wordt dat Franse

militairen betrokken zijn bij de training van het voormalige regeringsleger van Rwanda. De Franse regering heeft altijd ontkend dergelijke militaire steun te verlenen, er zou slechts sprake zijn van humanitaire hulp. Ook in het Nederlandse parlement zijn kamervragen gesteld over deze Franse betrokkenheid.

7 november - Vertegenwoordigers van de katholieke kerk in Rwanda verdenken de FPR de Hutu's en Tutsi's in Rwanda te willen scheiden. Tot nu toe leefden Hutu's en Tutsi's altijd door elkaar. De Tutsi's zouden dan in Noord Rwanda wonen de Hutu's meer in het Zuiden en Westen.

14 november - Er zijn nieuwe getuigenissen over de onopgehelderde moord op de Rwandese president Habyarimana. De Belg Paul Henrion heeft verklaard vlak voor het incident een groep militairen met een stuk artillerie te hebben gezien. De militairen droegen hun baretten niet als de Rwandesen maar als de Fransen. Twee militairen droegen een foedraal over hun schouder met iets wat op een raket leek. Het zou zijn gegaan om Fransen uit de Antillen, mogelijk huurlingen. Ze zouden in opdracht van Hutu-extremisten hebben gehandeld. Waarschijnlijk is het vliegtuig van de president neergehaald met een SAM-7 raket.

BURUNDI

In oktober is de Burundese landmacht officieel begonnen met een nieuw recruteringsysteem. Daarbij zullen meer Hutu's het leger instromen. Tot nu toe zijn 9 op de 10 Burundese officieren van Tutsi-afkomst. Ook de overgrote meerderheid van de soldaten zijn Tutsi's. Het leger is het belangrijkste machtsblok van de Burundese Tutsi's sinds in oktober 1993 het Burundese presidentschap door een Hutu wordt bekleed.

In de Noordwestelijk provincie Cibitoke heeft het leger nog nauwelijks controle over het land. Reeds 20.000 Hutu's zijn vanuit die streek naar kampen in Zaire gevlucht. Sommige vluchtelingen stellen dat de Burundese militairen (Tutsi's) etnische zuiveringen hebben proberen uit te voeren.

BERECHTING VERDACHTEN GENOCIDE

7 november - De berechting van de verdachten van de genocide blijft zeer problematisch. Men schat het aantal daders op 100.000. De internationale gemeenschap is slechts bereid een symbolische berechting uit te voeren. In Rwanda ontbreekt alle infrastructuur om zo'n enorm proces te voeren. Op het ogenblik puilen in Kigali de gevangenen uit met in totaal zo'n 4.300 verdachten en veroordeelden. Reeds enkele jaren geleden kreeg Rwanda ernstige kritiek over de overbevolking van de gevangenen in Kigali. Toen zaten daar slechts 2.500 man vast.

8 november - De VN veiligheidsraad heeft besloten een apart Rwanda-tribunaal op te richten. Het idee om het Joegoslavië tribunaal zich ook met Rwanda bezig te laten houden is hiermee van de baan. Rwanda zelf heeft zich echter tegen het voorstel gekeerd. Volgens de vertegenwoordiger van Rwanda bij de VN, Manzi Bakuramutsa, is het VN tribunaal 'zo inefficiënt dat het alleen maar het geweten van de internationale gemeenschap sust en niet beantwoordt aan de verwachtingen van het Rwandese volk'. Meer in het bijzonder betreurt de vertegenwoordiger dat het VN-tribunaal niet het recht heeft de doodstraf uit te spreken, en zich alleen bezig houdt met misdaden die na 1 januari 1994 hebben plaatsgevonden.

79 125 /

COLOFON

INFO-SCOOP

Is een tweewekelijkse uitgave
van

101 MIDCie
Simon Stevinkazerne
MPC 13 D
Postbus 9012
6710 HC Ede

Telefoon:

pit 08380 - 83056
mdtn 678 - 3056
fax 678 - 3057

Redactie:

maj L. Hakvoort
ltnt Mori
vdg Grootendorst

Vormgeving:

101 MIDCie

INFO-SCOOP wordt verzonden aan de
secties 2 van bataljons en brigades als-
mede al die onderdelen van de krijgs-
macht welke functioneel belang hebben bij
actuele informatie.

Zij die INFO-SCOOP nog niet ontvangen
maar dit wel wensen kunnen hierover
contact opnemen met 101 MIDCie op
bovenstaand telefoonnummer onder op-
gave van redenen waarom zij INFO-
SCOOP wensen te ontvangen.